

מערך למנחה - בית מדרש

[שותפות חניכים]

תקציר:

בית מדרש מבוסס כולו על הגיגים שכתב יאנוש קורצאק. הבית מדרש מציף את הסוגיה לגבי כמה מקום אנחנו נותנים לחניך בתהליכים חינוכיים, כמה אנחנו חותרים למעורבות ולשותפות. מה המקום שלנו כגוף מחנך ששם לעצמו מטרה להנחיל ערכים ודרך (עפ"י חזון הכפר) אל מול הערכים והדרך שהחניך עצמו בוחר.

יעדים

1. סוגיות מרכזיות לבית המדרש: (סביב איזו שאלה רצינו להפך איזונים...)

- איך מאפשרים מנהיגות ושותפות של חניכים, מבלי לוותר את המושכות ואת התפקיד שמוטל עלינו כמחנכים וכמקנים ערכים.
- מנהיגות חניכים/מועצת תלמידים – מה המטרות ביצירת גוף כזה, מה גבולות הגזרה שלהם? עמד כמה אנחנו מובילים ומנחים אותם או שהם מקדמים את מטרותיהם האישיות.

2. שדות חינוכיים שניתן לקדם באמצעות בית המדרש:

- תיקון הלב
- שמים (ערכים)

3. ערכים נוספים שניתן לקדם באמצעות בית המדרש:

- העצמה, מנהיגות, זהות המחנך, ערכים

מתווה בית המדרש [הצעה]

טקסט 1: "שלטון עצמי"

הטקסט מתאר את ועדת התלמידים שיאנוש קורצאק ייסד – ועדה שהייתה אחראית על כל סדר היום, על קביעת החוקים ועל ענישה (כולל שפיטה של אנשי צוות) וכו'. בקטע זה, קורצאק טוען כי המחנך הוא מעין יועץ לשעות הצורך, אך יש לתת לחניך להוביל, להתנסות ולשלוט.

- שאלות אפשריות על הטקסט:

1. איך קורצאק תופס את דמות המחנך?
2. אתם מסכימים עם תפיסתו? מה הסכנות ומה היתרונות?

3. האם זה מצב אידיאלי?? אם כן – אז בשביל מה צריך מבוגרים בתמונה? מה היתרון של המבוגר? ואם יש יתרון מובהק למבוגר- אז למה להתעקש על מעורבות?
4. האם אנחנו מזמנים לחניכים מקומות שבהם הם יכולים להתנסות בתהליכים דמוקרטיים ובדילמות ערכיות, לקראת היציאה שלהם לחיים?
5. מנהיגות נוער/מועצת תלמידים – איך אנחנו תופסים את תפקידם ואת מטרת קיומה של פורום מסוג כזה. מה גבולות הגזרה שלהם, האם מטרתם לקדם את הרעיונות שלהם או שאנחנו מעוניינים שהם יקדמו את הרעיונות שלנו המחנכים? איך מאפשרים להם להתנסות במנהיגות ובהובלה, כאשר אנחנו לא מאפשרים להם באמת אוטונומיה?

• **טקסט 2: "מוכרחים ללמד" –**

טקסט אחר של יאנוש קורצאק שבעצם סותר את הטקסט הראשון וטוען כי על המחנך לתפוס את עמדת השולט, עליו להיות זה שמלמד, מנחה ומוביל.

דגש למנחה: לא בטוח שצריך לקרוא את כל הטקסט ה-2. לרוב הדברים יעלו מהמשתתפים כקונטרה לטקסט הראשון.

שאלות אפשריות על הטקסט:

1. איך יאנוש קורצאק תופס את תפקיד המחנך על פי טקסט זה?
2. נראה שיש סתירה עם הטקסט הקודם. למה קורצ'אק בוחר לסתור את עצמו?
3. איפה אנחנו בתווך שבין 2 הגישות- האם אנחנו נוטים לשחרר ולתת למתבגר להתנסות וכי"ב או שאנחנו תופסים מקום מוביל ודומיננטי? (כאנשים פרטיים, כמחנכים וכצוות הנהלה...)

• **[טקסט 3] – התהליך החינוכי שמשלב בין 2 הקצוות הנ"ל**

אפשר לקחת את הטקסט לתהליך החינוכי שמשלב איזון שבין חינוך (הובלה של החניך למקום שהמחנך חושב שנכון עבורו) לבין חיבור לרצונו הפנימי של החניך (לתת לו לבא לידי ביטוי וכו').

שאלות על הטקסט השלישי:

- איזה שלב הכי קל לנו להיות ואיזה הכי קשה?
- באיזה שלב אנחנו כקהילה נמצאים?
- באיזה שלב המחנכים שלנו נמצאים?
- יתכן וזה שלבים עפ"י גילאי החניך?
- יתכן וזה שלבים עפ"י בשלות/וועתק של איש הצוות?

סיכום אפשרי (.. דקות)

- דגש על החיבור והאיזון שבין השניים. חשיבות להעצמת החניכים, מבלי להפקיע את מקומנו כמחנכים וכמובילי דרך.
- סבב שאלות שאיתם המשתתפים יוצאים.